

retét feleségének meggyilkolása, számos züllöttség és paráznaság terhelte, förtelmes kicsapongások és ocsmány erőszaktételek. A másik csoportot Ulrik vezette, Frigyes fia, Hermann unokája, az apjánál és nagyapjánál sokkal erényesebb természetű ifjú gróf, uralkodói határozottsággal és bátorsággal felvértezett férfiú, az idős gróf legfőbb reménysége. Ulrik sokkal messzebbre indult, Compostelába tartott Szent Jakabhoz, hogy *megtisztuljon, ígéretet és áldás kiválasztottja legyen, és fogadalmával megalapozza jövőjét*. A krónikák szerint nagy feltűnést keltett az idős Hermannak és utódainak hirtelen megtérése. Úgy látszik, eljött az idő, amikor felismerte, hogy a hatalmas dinasztia jövője érdekében a pénz és a hadsereg, az agyafúrtság és a kegyetlenség mellé hasznos volna megnyerni az isteni gondviselést is. Azt is feljegyezték, hogy Hermann az utóbbi években sokszor felriadt álmából, éjjelente holdkórosként bolyongott, tekintetében eszeveszett félelemmel és mélységes iszonyattal. Összes vétke közül leginkább az ifjú és boldogtalanul szép Veronika halála gyötörte, fia boldogtalan kedveséé, akinek nem adatott meg, hogy Cillei grófné legyen, az ifjú Veronika halála, akit Hermann megöletett, *a lány vérével oltván ki elbűvölő tekintetének tüzeit, amely felgyújtotta volt Hermann fiának szívét*, amint azt ugyancsak megírták. Ezért sokan vélekedtek úgy, hogy a váratlan jámborság a kegyetlen öregember részéről, aki nem volt képes többé a hosszú zarándokutakra, s ezért fiát és unokáját küldte el, a halál előtt feltétlenül elkövetkező hirtelen megbánás következménye volt. A megbánásé, a könyörtelen gyilkosság éjszakája, a boldogtalanul szép Veronika arca miatt, amely minden éjszaka megjelent előtte.

Frigyes útja, adják hírül a krónikák, összhangban zajlott zabolátlan természetével, szüntelen bonyodalmak, nemesekkel, polgárokkal és parasztokkal való folytonos civakodások, sőt fegyveres összetűzések közepette. Mielőtt célhoz ért volna, Ferrara őrgrófja ejtette foglyul, és korhely kíséretével együtt hosszabb időn át fogságban tartotta, amíg ki nem váltották és haza nem küldték.

Ulrik zarándoklata merőben más volt. Kísérete, amely télvíz idején vágott az útnak, nemcsak a várakban és a városokban állt meg, ahol vendégül látták őket, hanem a templomos falvakban, a tanyáknál és a hegyekben álló magányos templomoknál is. Ulrik az út menti fészületek előtt sem csupán keresztvetéssel tisztelgett, hanem leugrott lováról, térdre ereszkedett, vagy legalább a nyeregben hajtotta meg a fejét, és mélyedt imádságba. Gorizián, Észak-Itálián és Dél-Franciaországon keresztül vezetett engesztelő útjuk a messzi Compostelába. A kíséret csodálta ifjú urát, aki egész úton nem vétkezett sem zabolátlan életmóddal, sem mértéktelen evéssel, ivással, gógós viselkedéssel vagy mohó ajándékvárással. A gróf egész idő alatt derűs volt, biztatta őket szélben és esőben, nem vitette magát a meredek hegyi hágókon, hanem gyalogolt ő is felvérzett lábbal a többiek között, habos szájú lova mellett. Így múlt el a tél a hosszú úton, beköszöntött a tavasz, zöldelltek az itáliai, dél-francia földek és mezők, elpusztult lovakat és beteg zarándokokat hagytak maguk mögött, megpillantották a kék eget a Földközi-tenger közelében, mosták őket a Pireneusok langyos esői, s végül elértek a spanyol földek és sziklák forró fényébe, majd egy napon a dombtetőt borító ligetbe, a rovarok ciripelésének, a mezei bogarak duruzsolásának csendjébe, a magányos kápolna elé, amely hirtelen megváltoztatta Ulrikot.

Ulrik egy ideig hallgatagon állt a halom peremén, a liget szélén, a fény és az árnyék határán. Aztán hirtelen elővezettette a lovát, felült rá, és lassan kilovagolt az izzó tájba. A hullámzó spanyol fennsík közepén volt, a kasztíliai királyságban, talán közel Valenciához, egyesek később úgy állították, hogy nem messze a Sergobának nevezett helytől.

Egy pillanatra eltűnt a láthatárról, aztán alakja egybeolvadva a lóéval, feltűnt a völgyben, a napsütéstől remegő izzásban. És mielőtt kapaszkodni kezdett volna felfelé, a fehér kápolnához, utánaeredt még néhány lovak és apród, a többiek pedig ott maradtak a ligetben. Ulrik odafent leszállt a lóráól, türelmetlenül feszült az ajtónak, amely zárva volt, segítség után nézett, majd nekiveselkedett a vállával, mire az ajtó engedett, és feltárult a kápolna sötét belseje. Egy pillanatra megállt, lehajította a fejét, összekulcsolta a kezét és belépett. Szemét megfájdította a kinti ragyogás, eleinte semmit sem látott, keresztet vetett, és az oltárhoz indult. Testét borzongatta a hűvösség, tekintete lassan kivette a fából faragott szobrok és a falra festett képek körvonalait. Szerény kis kápolna volt, freskói elmosódtak, a szobrokról lemállott a festék, a halvány fény vékony sugárban hatolt be a magasan vágott ablakon. Ulrik letérdelt, tekintetét a hűvös kőre eresztette, és imádkozni kezdett.

Amikor ismét az oltárra pillantott, meghallotta a lovak horkantását kint a templom előtt, a bogarak dongását valahonnan a hullámzó és izzó fennsík tengeréről, amely körülvette a templom hajóját. Amikor felállt, és lassan az ajtóhoz indult, pillantása egy másodpercre követte a fény sugarát, amely ferdén hullott a helyiségbe, s ott a keresztelőkút melletti falra. E pillanatban megpillantotta a képet, amely egészen más volt, mint a többi, eleven színei szinte éltek, csöppet sem halványodtak el, mintha nemrég fejezte volna be munkáját a festő, Keresztelő Szent János fejevételét ábrázolta a kép, a halott főt az eleven kép; Ulrikot a látvány a földhöz szögezte, s pár pillanatilag nem tudott elmozdulni onnét. Megfagyott a vére, és iszonyat ült ki a szemébe, szája szólásra, kiáltásra nyílt.

A lovakok és apródok, akik ifjú uruk után indultak, hogy megvédelmezzék, noha ebben a pusztaságban semmiféle veszedelem nem fenyegette, és most ott álltak a kápolna előtt, kezükben a gyepelével, egyszerre hangot, kiáltást hallottak, és összenéztek. Összenéztek, de mielőtt kardjukat, törüket előrántván berohantak volna a kápolnába, annak ajtajában megpillantották Ulrikot. A félfának dőlt, arca sápadt volt, szeme ismeretlen félelemtől zavaros, tekintete üres a mélységes iszonyattól. Hadonászott a kezével és tagolatlan szavakkal megállította őket. Be akartak menni a kápolnába, de a gróf – aki közben magához tért, valamennyire kitisztult a tekintete és a beszéde – teljes határozottsággal rájuk parancsolt, hogy térjenek vissza a többiekhez. Lóra pattantak és sebes vágásban visszatértek a szelíd völgy túlfelére, a dombot borító ligetbe. Onnan láthatták, amint a napsütésben Ulrik ide-oda bolyongott vagy magába roskadtan ült a kápolna előtt. Visszaküldte az apródot is, aki vizet és ennivalót vitt neki. Az egész éjszakát a kápolnában töltötte, és kísérete csak találgatta, vajon angyallal harcol-e, akár csak Jakab, akihez készült Compostelába, s az angyal majd megsebesíti a lábán, és ráparancsol, hogy sebesülten, de megtisztulva, sebesülten és győzedelmesen térjen vissza atyái földjére. Reggel valóban visszatért hozzájuk, elgyötört, de nem árulta el senkinek, mi történt a kápolnában azon a magányos éjszakán.

Komor arccal, amelyről eltűnt minden derű, lovagolt távol kíséretétől, és nem herderített a parasztokra, akik üdvözölték, sem a körülötte elterülő napsütötte vidékre. Hallgatott, esténként imádkozott: ha a szabadban éjszakáztak, látták alakját, amint közeledett a tábornőtűzhöz, majd újra visszahúzódott a sötétbe. És azután is, sok nap múlva, amikor a távolban megpillantották a templomok kupoláit, és Amusca piros háztetőit, nem örvendezett, mint a kísérete, amelynek tagjai felkurjantottak, és vágásra fogták a lovaikat.

Húsvétra érték Amuscába, amint azt a kasztíliai királyok krónikájának tizenharmadik fejezete hírül adja: *Érkezett egy nagyúr, Zsigmond király unokaöccse, egyébiránt*